

Sygn. akt I Ca 185/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Elżbieta Zalewska-Statuch

Sędziowie SSO Joanna Składowska

SSR del. Robert Pabin

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2016 roku w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa G. K. i L. K.

przeciwko (...) Bank (...) SA z siedzibą w W.

o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa

na skutek apelacji powódki L. K.

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku

z dnia 19 stycznia 2016 roku, sygnatura akt I C 233/15

1. oddała apelację;
2. oddała wniosek adwokat M. W. o zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu apelacyjnym;
3. nie obciąża powódki obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I Ca 185/16

UZASADNIENIE

Powodowie L. K. i G. K. w pozwie skierowanym do Sądu Rejonowego w Łasku wnieśli o:

- unieważnienie zapisów umowy o Kredyt Hipoteczny (...) nr 203- (...), zawartej z (...) S.A. z/s w W. i stwierdzenie, że kredyt zaciągnięty we frankach szwajcarskich, a wypłacony w złotych nie podlega przeliczeniu na franki i winien być spłacony w złotych,
- zaliczenie rzeczywiście uiszczonej wpłaty w złotych na poczet sumy głównej liczonej w złotych.

Następnie pełnomocnik powodów zmodyfikował żądanie pozwu w ten sposób, że wniósł o:

I. ustalenie nieważności i uznanie za nieistniejące klauzul zawartych w umowie Kredytu Hipotecznego (...) nr 203- (...) o treści:

1. „Na warunkach określonych w umowie (...) S.A. zobowiązuje się postawić do dyspozycji Kredytobiorcy kredyt w kwocie 92 980,01 CHF na: (...)” - § 2 ust. 1 Kredytu Hipotecznego (...) nr 203- (...),
2. „Kredyt może być wypłacony: 1) W walucie wymiennej - na finansowanie zobowiązań za granicą i w przypadku zaciągnięcia kredytu na spłatę kredytu walutowego, 2) w walucie polskiej - na finansowanie zobowiązań w kraju.” - § 5 ust. 3 Kredytu Hipotecznego (...) nr 203- (...),
3. „W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt.2, stosuje się kurs kupna dla dewiz (aktualna Tabela kursów) obowiązujący w (...) S.A. w dniu realizacji zlecenia płatniczego.” - § 5 ust. 4 Kredytu Hipotecznego (...) nr 203- (...),
4. „W przypadku wypłaty kredytu w walucie wymiennej stosuje się kursy kupna/sprzedaży dla dewiz (aktualna Tabela kursów), obowiązujące w (...) S.A. w dniu zlecenia płatniczego.” - § 5 ust. 5 Kredytu Hipotecznego (...) nr 203- (...),
5. „Szacunkowy całkowity koszt kredytu, o którym mowa w ust. 4 został wyliczony w sposób zgodny z ustawą z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100 z 2001r. poz. 1081 z póź. zm.). Do obliczenia szacunkowego całkowitego kosztu kredytu - po przeliczeniu kwot wyrażonych w walucie kredytu na równoważność kwot wyrażonych w walucie polskiej - (...) S.A. stosuje kurs sprzedaży dla dewiz (Tabela kursów), obowiązujący w chwili rejestracji umowy w systemie informatycznym.” - § 10 ust.5 Kredytu Hipotecznego (...) nr 203- (...),
6. „Do czasu ustanowienia zabezpieczenia kredytu, o którym mowa w ust.1 pkt.1 Kredytobiorca dokona zabezpieczenia w formie 1) ubezpieczenia kredytu w (...) S.A. - miesięczny koszt ubezpieczenia wynosi 124,86 zł (0,0542 % kwoty kredytu), 2) wystawienia weksla „in blanco” wraz z deklaracją wekslową na rzecz (...) S.A.” - § 11 ust. 2 Kredytu Hipotecznego (...) nr 203- (...),
7. „W całym okresie kredytowania Kredytobiorca może dokonać zmiany waluty kredytu.

W przypadku zmiany waluty kredytu zmianie może ulec wysokość zadłużenia z tytułu kredytu, wysokość stawki referencyjnej, wysokość marży oraz wysokość rat kredytu.” - § 30 ust.2 Kredytu Hipotecznego (...) nr 203- (...),

8. „Kredytobiorca przystąpił do grupowego ubezpieczenia na wypadek utraty stałego źródła dochodu lub hospitalizacji z (...) S.A. : 1) Koszty z tytułu ubezpieczenia za 24 miesięczny okres ubezpieczenia wynoszą 1,1904 % kwoty kredytu, bez uwzględnienia kwoty składki ubezpieczeniowej oraz prowizji Banku, tj. 1.086,16 %.” - § 30 ust. 5 p.1 Kredytu Hipotecznego (...) nr 203- (...);

II. ustalenie, iż kredyt zaciągnięty przez powodów jest kredytem zaciągniętym w polskiej jednostce monetarnej i jako taki, wobec zawarcia w umowie kredytowej klauzul nieważnych i uznanych za nieistniejące, nie podlega przeliczeniu na (...).

W odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanego - (...) Bank (...) S.A. z/s w W. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powodów solidarnie zwrotu kosztów postępowania.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 19 stycznia 2016r., Sąd Rejonowy w Łasku oddalił powództwo, zasądzając solidarnie od powodów na rzecz pozwanego kwotę 3 634 złote tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

W dniu 16 marca 2007r. powodowie L. K. i G. K. zawarli z pozwanym (...) Bank (...) S.A. w W. umowę Kredytu Hipotecznego (...) nr 203- (...), na podstawie której pozwany zobowiązał się postawić do dyspozycji powodów kredyt w kwocie 92 980,01 franków szwajcarskich ((...)). Powodowie zwrócili się o udzielenie kredytu wnioskiem z dnia

02 marca 2007r., wskazując że walutą kredytu ma być frank szwajcarski. W czasie zawierania umowy pozwany przekazał powodowi informacje dotyczące kredytu walutowego, w tym o ryzyku wzrostu raty w przypadku wzrostu kursu walutowego. W § 30 ust.1 umowy powodowie potwierdzili, że zostali poinformowani, iż ponoszą ryzyko zmiany kursów waluty, polegające na wzroście wysokości zadłużenia z tytułu kredytu oraz wysokości rat kredytu, wyrażonych w walucie polskiej, przy wzroście waluty kredytu oraz stopy procentowej, polegające na wzroście raty spłaty przy wzroście stawki referencyjnej.

Przed zawarciem umowy, powodowie mieli możliwość zapoznania się z dostępną w banku broszurą informacyjną „Informacja o ryzyku kursowym i ryzyku stopy procentowej”.

Jak zauważył Sąd pierwszej instancji, przepis art. 358 § 1 i 2 kc dopuszcza, aby przedmiotem zobowiązania była suma pieniężna wyrażona w walucie obcej. Postanowienia umowy Kredytu Hipotecznego (...) nr 203- (...) w zakresie, w którym określiły wysokość kredytu we frankach szwajcarskich oraz sposób przeliczania kredytu i rat spłaty kredytu na złotówki, nie są sprzeczne z dobrymi obyczajami i nie naruszają interesów powodów. (art. 385¹ § 1 kc). Powodowie zdawali sobie sprawę z ryzyka zaciągnięcia kredytu w walucie obcej. Skoro podjęli decyzję o zaciągnięciu takiego zobowiązania, to są nim związani i powinni je wykonywać. Ponieważ nie ma podstaw do uznania postanowień umowy Kredytu Hipotecznego (...) nr 203- (...) za niewiążące, powództwo oddalono.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc.

Powodowie wnieśli apelację od wyroku Sądu Rejonowego, zaskarżając orzeczenie w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez ustalenie, że nie obowiązują zapisy umowy kredytowej dotyczące przeliczenia wypłaconej kwoty kredytu na franki szwajcarskie, a powodowie mają spłacać kredyt po kursie franka szwajcarskiego z dnia podpisania umowy kredytowej.

Podnieśli, że Sąd Rejonowy nie był właściwy rzeczowo do rozpoznania sprawy z uwagi na wartość przedmiotu sporu, którą określili we frankach szwajcarskich, nie zaś w złotych. Ponadto, nie przesłuchał ich na okoliczność, że otrzymali wypłatę kredytu w złotych i nie dopuścił dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości, błędnie ustalając, że sposób przeliczenia kredytu nie jest sprzeczny z dobrymi obyczajami i nie narusza interesów powodów w sytuacji, gdy kurs franka szwajcarskiego w dniu zawarcia umowy wynosił 2,05 złotych, a obecnie wynosi 4,02 złotych, wypłacono powodowi 220 000 złotych, a pozostało do spłaty prawie 300 000 złotych.

W odpowiedzi na apelację, pozwany wnosił o jej oddalenie i zasądzenie od powodów kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy zaznaczyć, że sąd drugiej instancji, rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego, z tym zastrzeżeniem, że w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Ponadto, jeśli chodzi o uchybienia proceduralne, które z mocy art. 379 kpc nie skutkują nieważnością postępowania, powodują one konieczność zmiany lub uchylenia zaskarżonego orzeczenia, jedynie w sytuacji, kiedy mają wpływ na treść rozstrzygnięcia.

Należy podkreślić, że strona wnosząca pozew ma obowiązek oznaczyć wartość przedmiotu sporu w walucie polskiej. Skoro zatem powodowie określili ją na 74 tysiące bez oznaczenia o jaką walutę chodzi, w pełni zasadne było przyjęcie, że jest to wartość w złotych, nie zaś frankach szwajcarskich. Tym niemniej, rozpoznanie przez sąd rejonowy sprawy, która w uwagi na wartość przedmiotu sporu należy do właściwości sądu okręgowego nie powoduje nieważności postępowania (art. 379 pkt 6 kpc), a skarżący nie wykazali, w jaki ewentualnie sposób, kwestia ta miałaby przełożyć się w sprawie przedmiotowej na treść wyroku.

Powołując się ogólnie na naruszenie przepisów prawa procesowego, skarżący nie wskazali, o jakie przepisy chodzi. Odnosząc się do zarzutów dotyczących postępowania dowodowego, należy zważyć, że okoliczność, iż kredyt został wypłacony powodowi w złotówkach nie wymagała dowodu z przesłuchania stron, bowiem nie była sporna w sprawie i została przyznana przez stronę pozwaną (art. 229 kpc). Taka możliwość wynikała zresztą wprost z treści zawartej między stronami umowy. Zarzucając nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, skarżący nie podali natomiast na jaką okoliczność taki dowód miałby być przeprowadzony i jakie znaczenie okoliczność ta miałaby dla możliwości uwzględnienia powództwa w kontekście określonej normy prawnej. Jeśli chodzi o wzrost kursu franka szwajcarskiego w okresie obowiązywania umowy, to kwestia ta również nie była sporna między stronami i wynika z oficjalnych, urzędowych komunikatów Narodowego Banku Polskiego.

Powodowie nie powołali podstawy prawnej powództwa, nie wskazując, także w apelacji, jakie ich zdaniem przepisy prawa materialnego winny mieć w sprawie przedmiotowej zastosowanie. Kontrolny charakter postępowania apelacyjnego powoduje, że nie sposób wymagać, aby sąd drugiej instancji miał obowiązek dokonania oceny zaskarżonego orzeczenia z punktu widzenia całego obowiązującego systemu prawa bez względu na treść apelacji i podniesionych w niej zarzutów. Sformułowania uzasadnienia środka zaskarżenia zdają się sugerować, że powodowie kwestionując określone postanowienia umowne, nawiązują do art. 385¹ kpc. Zgodnie ze wskazanym przepisem, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Przez działanie wbrew dobrym obyczajom - przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego - należy rozumieć wprowadzanie do wzorca klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron tego stosunku. Rażąco naruszenie interesów konsumenta oznacza zaś nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków stron, wynikających z umowy, na niekorzyść konsumenta. Sąd Rejonowy spełnienia przesłanek uznania określonych zapisów umowy za abuzywne się nie dopatrywał, a powodowie nie uzasadnili swego stanowiska w tym zakresie. Zmienność kursów walut jest faktem powszechnie znanym i mogła nastąpić także na korzyść kredytobiorców.

Zawarcie umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska nie jest sprzeczne z prawem, a obecnie obowiązujące brzmienie art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe w ust. 2 pkt 4a) wyraźnie wskazuje na taką możliwość, określając, że umowa taka powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ideą dokonania nowelizacji prawa bankowego, co nastąpiło na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2011r. (Dz. U. z 2011r. Nr 165, poz. 984), jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 19 marca 2015r. (IV CSK 362/14), było utrzymanie funkcjonujących na rynku kredytów denominowanych według nowych zasad. Do prawa bankowego został wprowadzony właśnie art. 69 ust. 2 pkt 4a. W myśl art. 4 noweli, w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej (co nastąpiło w dniu 26 sierpnia 2011r.) ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b prawa bankowego, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki. W rezultacie ustawodawca wprowadził narzędzie prawne pozwalające wyeliminować z obrotu postanowienia umowne zawierające niejasne reguły przeliczania należności kredytowych, zarówno na przyszłość, jak i w odniesieniu do wcześniej zawartych umów w części, która pozostała do spłacenia. Trzeba jednak zaznaczyć, że powodowie na taką niejasność, czy też niedookreśloność umowy zawartej przez strony się nie powoływali.

Przede wszystkim zaś należy z całą mocą podkreślić, iż powodowie nie wskazali żadnych podstaw, ani prawnych, ani faktycznych, które uprawniałyby sąd do modyfikacji łączącego strony stosunku prawnego, w szczególności przesłanek zastosowania art. 357¹ kc. Co do zasady, zmiana stosunków w okresie pomiędzy powstaniem zobowiązania a jego wykonaniem nie ma wpływu na wykonanie zobowiązania (zasada pacta sunt servanda). Przez nadzwyczajną

zmianę stosunków, o jakiej mowa w powołanym przepisie, która uprawnia sąd do oznaczenia sposobu wykonania zobowiązania lub wysokość świadczenia rozumieć należy taki stan rzeczy, który zdarza się rzadko, a jednocześnie jest niezwykle, niebywały, wyjątkowy, normalnie niespotykany. Nie może on natomiast mieścić się w granicach ryzyka, które powinno być brane pod uwagę, przez każdą ze stron stosunku zobowiązaniowego. W sprawie przedmiotowej chodzi zaś o możliwość wzrostu zadłużenia z uwagi na zmianę kursu waluty, co zostało przewidziane wprost w § 6 i 30 umowy.

Z powyższych przyczyn, Sąd Okręgowy - na zasadzie art. 385 kpc - oddalił apelację, jako bezzasadną.

Biorąc pod uwagę, że pełnomocnik ustanowiony dla powodów z urzędu adwokat M. W. nie wywiodła apelacji w imieniu powodów, a jej uczestnictwo w postępowaniu odwoławczym ograniczyło się do stawiennictwa na rozprawie apelacyjnej, bez zaprezentowania zarzutów apelacyjnych i ich uzasadnienia, Sąd Okręgowy oddalił wniosek o zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu apelacyjnych, uznając, że w tych okolicznościach taka pomoc nie była w sposób właściwy udzielona.

Na zasadzie art. 102 kpc natomiast, Sąd odstąpił od obciążania powodów obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego pozwanej. Powodowie znajdują się w bardzo trudnej sytuacji życiowej. Są osobami bezrobotnymi, a ciężą na nich bardzo wysokie zobowiązania kredytowe. Biorąc pod uwagę pojawiające się powszechnie w mediach komunikaty, w zakresie możliwości poszukiwania ochrony osób, które zawarły umowy o kredyt we frankach szwajcarskich w postępowaniu sądowym, powodowie mogli zaś przypuszczać, że również w ich przypadku mogą istnieć podstawy do uznania pewnych jej zapisów za niewiążące lub nieważne, w szczególności, gdy zostali dość dotkliwie dotknięci zmianą kursu (...).